

evergreen

POLEMIKA: ZDRAVÁ
DEMOKRACIE?

TIERRA VERDE:
SLUŽBA PLANETĚ

JÍDLO: JAK PĚSTOVAT
NA BALKONĚ
I ZA OKNEM

MAGAZÍN HNUTÍ DUHA, JARO 2018

ZDRAVÉ LESY?
TOŇ OTÁZKA.

Hnutí
DUHA

VÍTE, JAK VÁLÍ ZVÍŘÁTKA?

ODPOVĚĎ NAJDETE NA OBCHOD.HNUTIDUHA.CZ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v době svých studií fyzické geografie jsem – protože ještě neexistoval Facebook a podobné atrakce – zabrousil do diskuzního fóra informačního systému Masarykovy univerzity a narazil tam na vášnivou debatu o českých lesích. Jakýsi doktorand ekonomie, ve svém oboru zjevně vzdělaný člověk, vážně argumentoval pro nutnost maximálního hospodářského využití lesů tím, že stromky se přece musejí sázet, sekat kolem nich tráva, zalévat a tak dále.

Vždy si na tohoto studenta vzpomenu, když někomu vysvětluji, že lesy jsou přirozeným pokryvem naší krajiny, a že kdybychom ji opustili, lesy by si ji vzaly zpět. Ve své práci si potřebujeme neustále uvědomovat, jak hluboce je v nás zakořeněná představa, že les se bez nás neobejde a že teprve hospodaření mu dává smysl. Přitom jsme zároveň národem turistů a turistek, který své lesy miluje a vítá v nich divočinu. A to je druhá věc, na niž si vzpomenu, když se někoho snažím získat pro ochranu našich lesů.

Tento rok budu mít hodně příležitostí na lesy a na náš vztah k nim myslet. Hnutí DUHA totiž spouští velkou kampaň, která se pokusí přesvědčit politiky, aby zastavili chřadnutí českých lesů, v nichž jsou dnes již tři ze čtyř jehličnanů nemocné. Je to výsledek oné mylné představy, že lesy můžeme sázet a kácet s důrazem na co největší a nejrychlejší produkci dřeva. Uzdravit lesy je velká výzva, ale po letech práce na tomto tématu přesně víme, jaké zákony a jaká pravidla je nutné změnit. Když do toho půjdeme společně, tak uspějeme.

Letos ale nebudeme usilovat jen o zdravé lesy. Postavíme se dalšímu plánu na výstavbu zbytečných a drahých spaloven odpadů, a naopak budeme hájit recyklaci. A také budeme tlačit na stát, aby obcím a domácnostem umožnil vyrábět si vlastní čistou elektřinu a aby se snižovalo spalování uhlí, které špiní naše ovzduší.

Těším se na to a děkuji za vaši podporu a přízeň!

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA

Obsah:	4	AKTUALITY, NOVINKY, UDÁLOSTI Co by vám nemělo uniknout.	12	NATAŠA FOLTÁNOVÁ A TIERRA VERDE Bereme to jako službu planetě.
	6	JSOU ČESKÉ LESY ZDRAVÉ? Jak pomoci lesům k lepší kondici.	16	JAK ZDVOJNÁSOBIT RADOST? Zdokonalujte své umění žít.
	9	MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ PŘÁTEL ZEMĚ Jak to vypadá, když se sejdou lidé na stejné vlně.	20	JÍDLO Z BLÍZKA Několik tipů, co a jak si vypěstovat u vás doma.
	10	CO POTŘEBUJE ZDRAVÉ PROSTŘEDÍ? O zdravém ovzduší kolem nás.	22	MARTIN MÁŠA Divočina je jeho život.

Po kolena ve vodě na pomoc přírodě

Koncem listopadu proběhla druhá benefiční aukce obrazů z české divočiny, na které se setkali dárci a příznivci Hnutí DUHA. Neobyčejnou sérii děl z míst, kde stále ještě vládne příroda, vytvořil malíř, herní grafik a filantrop Petr Mores. Dražilo se celkem 15 originálních obrazů. Kromě toho mohli hosté ochutnat dobroty inspirované českou divočinou a nechyběla ani možnost promluvit si s našimi odborníky, kteří prosazují více prostoru pro divočinu v naší krajině. Aukci doprovodila i autorova komentovaná výstava pracovních skic, jež vedly ke vzniku hotových děl.

Petr Mores dokáže strávit hodiny po kolena ve vodě, jen aby zachytil krásu meandru divoké řeky, nebo nachodit desítky kilometrů při hledání ideálního tématu pro svůj obraz. Zachycuje přitom nejen místa, ale i proměny české přírody, procesy, které jsou pro divočinu nepostradatelné. Ta totiž vzniká právě na místech, kde má příroda volnou ruku k dílu. Na takových místech je možné přírodní kreativní proces sledovat v jeho celistvosti. Lidé mohou najít divočinu všude tam, kde příroda měla a má dlouhodobě možnost svobodně se vyvíjet a kde je člověk jen vnímavým, tichým hostem.

Ne všichni si nakonec zakoupili obraz, ale každý si s sebou domů odnesl vlastní malý kousek divočiny v podobě nakliččeného žaludu v originální sklenici s lesním substrátem.

Proč je Evergreen v igelitu?

Možná už vás to také napadlo: časopis ekologické organizace, a ve schránce ho nacházíte zabalený v igelitu?! Je to prostě věc, která zaskočí asi každého. Pátrali jsme proto u firmy, která pro nás tento magazín distribuuje. A odpověď? Evergreen má nestandardní formát a obálky pro něj nejsou snadno k dostání. Mohli bychom zkusit použít obálku větší, ale tím bychom riskovali, že se v ní bude časopis po cestě k vám volně pohybovat a poškodí se.

Dalším řešením by byla výroba papírových obálek na míru, ovšem to je spojeno s nemalou finanční investicí, kterou si v současné době nemůžeme dovolit. Také bychom se mohli vydat cestou zero waste a nepoužívat obal žádný. Jak by to však s Evergreenem dopadlo, kdyby zrovna v distribuční den přšelo?

Protože je pro nás ale každý váš podnět důležitý, hledáme lepší řešení. Jedním z nich může být změna formátu Evergreenu. Samozřejmě do takových rozměrů, aby se vešel do některé z běžně dostupných papírových obálek. Proto vás prosíme, abyste byli ještě nějakou dobu shovívaví k současnému „igelitovému“ stavu. Zjistili jsme ale, že obal z Evergreenu používá děda jednoho z našich kolegů při nákupu – jako sáček na rohlíky. Na čtyři kusy pečiva je prý jako dělaný.

Aktuálně z Bělověžského pralesa

Evropský soud uložil Polsku koncem minulého roku pokutu 100 tisíc eur za každý další den nelegálního kácení v Bělověžském pralesu. Těžba v nejcennějším evropském pralesu musela skončit okamžitě. Patnáctka nejvyšších evropských soudců tak potvrdila svůj předchozí zákaz kácení z konce loňského července a zároveň odmítla tvrzení (nyní již bývalého) polského ministra životního prostředí Jana Szyszka, že kácení je nezbytné pro zajištění bezpečnosti návštěvníků.

Szyszko nejprve rozsáhlé kácení pralesa ospravedlňoval přemnožením kůrovce a později uváděl jako důvod ohrožení bezpečnosti. Začátkem tohoto roku byl úřadující ministr Szyszko v rámci rozsáhlé obměny polské vlády z úřadu naštěstí odvolán. Mezi ekology je považován za jednoho z nejhorších ministrů daného resortu v polské historii.

V místech těžby probíhá už půl roku občanská blokáda. Místní lidé, polští vědci i mnoho zahraničních podporovatelů a ekologických organizací upozorňují na nelegální těžbu a sbírají důkazy o skutečném průběhu těžby, holosečném drancování lesa harvestory, brutalitě lesní strážce a kácení staletých dubů v místech pod ochranou UNESCO, které kůrovec nenapadá. Reportáž přímo z místa jsme vám přinesli v minulém Evergreenu.

Doba glyfosátová prodloužena

Závěr minulého roku přinesl jednu špatnou zprávu pro zdraví lidí i pro životní prostředí: registrace glyfosátu, aktivní složky totálních herbicidů, byla prodloužena do konce roku 2022. Pomohl tomu nečekaný souhlas Německa, ale bohužel také podpora České republiky zastoupené ministrem zemědělství Marianem Jurečkou. Bitva je prohraná, ale konec války to rozhodně není.

Ještě před pár lety se očekávalo nevzrušené prodloužení registrace glyfosátu na dalších 15 let. Hlasitá veřejná debata však otřásla suverenitou tohoto nejpožívanějšího superpřípravku. Ukázala totiž glyfosát v jiném světle – jako pravděpodobný karcinogen a endokrinní disruptor, látku poškozující životní prostředí, která proniká do jídla, hygienických potřeb i lidských těl. A přinesla také masivní odpor veřejnosti, odborníků i progresivních zemí, které si touto rizikovou látkou nechtějí zamořovat pole, obce, města ani potraviny.

Naději máme nakonec i my. Naše Ministerstvo zemědělství, ač hlasovalo pro prodloužení, už oznámilo, že omezení glyfosátu přece jen zvažuje. Hovoří přitom o krocích, které jsme spolu s mnohými z vás požadovali v naší výzvě. Naše práce tedy rozhodně nebyla zbytečná a budeme sledovat, zda ministerstvo svým slibům dostojí.

Sedmá generace bez obalu o době plastové

Do 27. ročníku vstoupila Sedmá generace číslem věnovaným současné době plastové a její bezobalové protiofenzivě. V čerstvém vydání najdete i texty o kalamitním stavu našich lesů, přírodním parku Drahaň-Troja nebo povolební situaci. A po deseti letech se můžete těšit také na nové webové stránky.

Zdraví a ovzduší dostaly (prozatím) přednost

Česká republika se na poslední chvíli nepřipojila ke kontroverzní žalobě Polska proti novým evropským emisním limitům, které mají zlepšit ovzduší a chránit naše zdraví. Povedlo se to díky naší bleskové reakci ve spolupráci s organizacemi Frank Bold a Greenpeace. Vláda tak složila první zkoušku z ekologické politiky, v níž slibuje útlum uhlí a řešení smogu. Nyní uvidíme, jestli dokáže na tento krok navázat a svoje sliby naplnit. Tedy zda například donutí uhelné elektrárny ke snížení znečištění a nebude jim dávat výjimky z evropských limitů či jestli zvýší poplatky z vytěženého hnědého uhlí, aby stát nepřicházel zkrátka a uhlím se přestalo plýtvat.

Magazín Hnutí DUHA,
XXI. ročník,
číslo 1/2018.

Vydává:
Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno,
telefon: 545 214 431,
e-mail: pratele@hnutiduha.cz,
www.hnutiduha.cz.

Redakce:
Magda Mikesková, Vratislav Vozník, Jiří Koželouh,
Lucie Krejčí, Žaneta Gregorová, Eliška Vozníková,
Josefa Volfová, Jaromír Bláha, Barbora Holická.

Sazba a grafika:
Markéta Jedličková.

Foto: Unsplash (obálka),
Unsplash, malba Petra Morese (aktuality).

Podávání novinových
zásilek povolila Česká
pošta, s. p., OSP Brno, č.j.
P/23623/93 ze dne 25. 10.
1993. Registrováno u MK
ČRE 12145.

Tištěno na recyklovaném
papíře.

Hnutí DUHA prosazuje
zdravé prostředí pro život,
pestrou přírodu a chytrou
ekonomiku. Dokážeme
rozhýbat politiky a úřady,
jednáme s firmami a po-
máháme domácnostem.
Našich výsledků bychom
nedosáhli bez podpory
tisíců lidí, jako jste vy.

JSOU ČESKÉ LESY ZDRAVÉ?

Česká republika se chlubí přibývajícím plochou lesů. V současnosti zabírají zhruba 34 % rozlohy státu, což je 2,67 milionu hektarů. K tomu každý rok přibude dalších asi 2 000 hektarů nově vznikajícího lesa. Zní to jako výborná zpráva. Jsou ale naše lesy zdravé? Při hledání odpovědi na tuto otázku nám nejspíš ztuhne úsměv na rtech.

Listnáči bez listů

Zpráva o stavu životního prostředí za rok 2016 uvádí, že zhoršením zdravotního stavu lesa defoliací (nadměrnou ztrátou jehlic či listů) je u nás poškozeno již 74,8 % jehličnanů (oproti 64,8 % v roce 2000) a 41,9 % listnáčů (v roce 2000 to bylo 25,8 %). Média nás v uplynulých měsících informovala o kalamitě na severní Moravě, ale na řadě míst to může každý z nás vidět na vlastní oči. Stejnověké monokultury smrkových porostů jsou napadeny několika druhy lýkožroutů, houbou václavkou a dalšími škůdci.

Vlastníci lesů chtějí takto nemocné dřevo ještě narychlo zpeněžit, a tak výletníci nacházejí místo lesa holiny, které je potřeba znovu zalesnit. Jen v nejpostiženější části severní Moravy se v roce 2017 vykácelo přes 1,5 milionu kubíků dřeva kvůli kůrovci (na Šumavě se v letech 2008–2012 ze stejného důvodu vytěžil 1 milion kubíků dřeva). Plošné odumírání lesů, v nichž výrazně převládají stejnověké jednodruhové porosty (nejčastěji smrky), se netýká jen medializované severní Moravy, ale může se stejnou intenzitou nastat na dalších místech po celé České republice.

Kdo za to může?

Za špatný stav našich lesů může na prvním místě klimatická změna, která (mimo jiné) způsobuje epizody sucha, jež mají přímý vliv na všechny dřeviny v lese. A právě smrk s mělkými kořeny, který se kvůli rychlé produkci dřeva celá desetiletí vysazuje v jiných nadmořských výškách, než které mu svědčí, se s nedostatkem vody nedokáže vyrovnat. Množí se houbová onemocnění a škůdci se do suchem oslabených stromů s chutí zakusují. Výsledkem jsou napadené stromy, které se musejí vytěžit.

Další příčinou nezdravého stavu našich lesů je nepružný systém zadávání zakázek v případě státního podniku Lesy ČR. Těžební firmy totiž kácejí stromy, až když z nich kůrovec vylétne a napadne další stromy. Kůrovec se tak vesele šíří

dál a vytěžené plochy lesů se stále zvětšují. Navíc se výsadba a pěstování smrků majitelům už nevyplácí. Po různých kalamitách je totiž na trhu se dřevem tolik smrkového dřeva, že jeho cena prudce klesla.

K dřevu čelem, k lesu zády?

Ekonomický význam lesů je nepochybný a zásadní. Dřevo slouží coby důležitá obnovitelná surovina v řadě odvětví. Nicméně dřevo není jediným důležitým produktem lesa – podle statistik Ministerstva zemědělství si lidé z českých lesů odnesou ročně houby a lesní plody za miliardy korun. Společnost ale vnímá lesy

Lesy spravované státním podnikem Lesy ČR pokrývají 17 % české krajiny. Navštíví je na 4 miliony lidí týdně.

v první řadě jako součást krajiny a místo k výletům, nikoli jako dodavatele surovin. Kvůli víkendovému odpočinku mají lesy pro veřejnost bezesporu větší význam než coby zdroj několika set korun, které na každého z nás ročně připadají ze státního prodeje dřeva. Svůj domov má v lesích velká část naší fauny a flóry. Lesy slouží také jako zásobárna vody i ochrana proti povodním.

A opět trocha čísel: odborné odhady finančního vyjádření mimoprodukčních funkcí lesa činí řádově větší částky (miliony korun na hektar lesa) než cena dřeva (tisíce korun na hektar). Proto nemůžeme k lesům přistupovat jako k běžnému obchodnímu artiklu ani jako k obvyklé formě majetku. Je potřeba zásadně změnit nešetrné lesní hospodaření, které nyní nerespektuje zákonitosti obnovy zdravého lesa a změnu klimatu.

Jak by mohl český hospodářský les vypadat?

Kdyby o tom mohla rozhodovat jen veřejnost, bylo by to celkem jasné: podle průzkumu, který v roce 2017 provedl Sociologický ústav AV ČR, chtějí lidé návrat velkých šelem (78 %) a místo holosečí kácet po jednotlivých stromech nebo malých skupinách (78 %). Lidé většinou nesouhlasí s výsadbou cizích druhů dřevin (76 %) a nechtějí v lese ani asfaltové cesty, včetně cyklostezek.

Naším lesům by bezpochyby pomohlo, kdyby se omezily holoseče a pěstoval se druhově i věkově rozmanitý les, ve kterém by byly ponechávány některé mrtvé stromy k dožití a který by se sám obnovoval. Mnoho lesníků to už dnes takto dělá, ale pořád je jich bohužel málo. Důležité také je, aby práce v lese prováděly lokální firmy – místní lidé, kteří les dobře znají, mají k němu vztah, a tím pádem si počínají většinou šetrněji. Šetrnější přístupy zajišťuje certifikát FSC (Forest Stewardship Council), o který by měly usilovat všechny státní lesy. Dále by měl státní podnik Lesy ČR postupně začít měnit

system zadávání veřejných zakázek, které v současnosti dostávají obří těžařské společnosti. K tomu všemu je nezbytné změnit i lesní zákon s vyhláškami tak, aby zajistil větší výsadbu listnatých stromů a omezil holosečnou těžbu.

Certifikát pro zdraví

Jak by zdravotnímu stavu našich lesů certifikace pomohla? Český národní standard FSC pro lesní hospodaření klade důraz na větší zastoupení smíšených porostů, což snižuje pravděpodobnost kalamit, zaručuje uchování nebo zlepšení vodního režimu v lesích, kvality půd, prevenci eroze a posílení biologické rozmanitosti lesů. Omezuje holoseče a používání nebezpečných pesticidů. Může také přispět k řešení současných sociálních problémů v lesním hospodaření a na venkově, protože striktně vyžaduje zajištění lesních prací kvalifikovanými

pracovníky a vede vlastníky a správce lesů k přednostnímu využívání místních a regionálních dřevozpracovatelů i místních dodavatelů lesních prací.

Navíc po takto certifikovaném dřevě dlouhodobě roste poptávka. Nezareagují-li vlastníci a správci včas, budou firmy navyšovat dovoz surovin a výrobků s FSC certifikátem z jiných zemí. Některé společnosti, včetně papírenského gigantu Mondi Štětí, už k tomuto kroku přistoupily. Na rostoucí poptávku spotřebitelů po výrobcích z šetrně obhospodařovaných lesů reagovala například i IKEA a zavázala se, že od konce roku 2019 bude svým zákazníkům poskytovat pouze FSC certifikované nebo recyklované suroviny.

Méně bude v budoucnu více

Přírodě blízké lesní hospodaření v rozmanitých lesích zvyšuje odolnost lesa.

Přesto nás v budoucnu čekají velkoplošné kalamity, kterým už nestihneme zabránit, i kdybychom začali s potřebnými změnami hned. Ovšem čím dříve a důsledněji zasáhne, tím více zmírníme rozsah škod a následky.

Abychom v budoucnu věděli, jak v lesích správně hospodařit, musíme sledovat vliv změny klimatu na les bez našeho lidského ovlivnění. K tomu potřebujeme několik velkých ploch reprezentujících typy našich lesů bez zásahů člověka. Samovolně se vyvíjející lesy nám mohou například ukázat změny druhové skladby lesů vlivem změny teploty a srážek, díky čemuž pak budeme moci přizpůsobit péči o hospodářské lesy. Vyčlenění několika větších území o rozloze minimálně 10 km², kde by se mohl les vyvíjet bez lidských zásahů, ale přitom se těšit z obdivu vnímavých návštěvníků, nám může odpovědět na spoustu otázek.

SETKÁNÍ PŘÁTEL ZEMĚ ANEB PRÁCE, ZÁBAVA I INSPIRACE

„Ty se chceš zúčastnit nějakého skupinového setkání? To nezní moc lákavě. Ukaž mi ten program... Počkat, cože? Načerpání energie? Setkání s přáteli? Děláš si legraci? Tohle vypadá spíš jako hravé terapeutické sezení než nějaké oficiální setkání!“

Takhle nějak reagoval kolega jednoho z účastníků setkání skupin Přátel Země z východní a střední Evropy, které se konalo koncem listopadu na Slovensku. Sešli se zde koordinátoři společného evropského projektu s názvem School of Sustainability, který koordinuje organizace Friends of the Earth Europe a v němž je zapojeno celkem 23 organizací. Hnutí DUHA v rámci projektu připravilo pro veřejnost zejména pokračování pracovních-vzdělávacích Týdnů pro divočinu a Školy občanské iniciativy. Škola občanské iniciativy (ŠOI) je půlročním vzdělávacím programem soustředěným do pěti víkendových setkání, na kterých se účastníci naučí plánovat a vést veřejné občanské kampaně, pracovat s klasickými i novými médii, zapojovat dobrovolníky, získávat na svoji činnost finanční prostředky a mnoho dalšího.

Čím bylo setkání tak výjimečné?

Představte si starobyrou chatu na venkově, zrekonstruovanou jen díky spolupráci místních lidí, kde příjemná společenská atmosféra dýchá doslova na každém kroku. Pořádají se zde vzdělávací akce s ekologickou, sociální či pečovatelskou tematikou. Mluvíme o vzdělávacím centru Zaježová, vzdáleném asi tři hodiny cesty od Bratislavy, na konci podzimu už kompletně přikrytém vrstvou sněhu. Lze

si přát lepší místo na posílení vzájemných vazeb a hledání rozmanitých řešení?

Vůbec poprvé se sešly členské skupiny Přátel země (Friends of the Earth) z východní a střední Evropy, včetně kolegů z Bankwatch (síť organizací, jejichž posláním je předcházet ekologicky a sociálně škodlivým dopadům mezinárodního rozvojového financování a prosazovat alternativní řešení a účast veřejnosti).

Pro spolence z západu bylo velice zajímavé dozvědět se o tématech a cílech práce svých východních kolegů, organizačních rozdílech, a zejména o „postsovětském traumatu“. Hovořilo se o oblíbeném konceptu „návratu k přírodě“, ale také o nedůvěře v demokracii a rozdílných, byť jen lingvistických pojetích aktivismu a mobilizace.

Nelze nezmínit hravý přístup známý jako „ludic methods“, inspirovaný společným projektem School of Sustainability. Například v úvodních prezentacích účastníci nemluvili o jednotlivých zemích, odkud přijeli, ale o svých přátelích a rodinných příslušnících: o dědečkovi Sovětském svazu, o staré bulharské dámě, o estonském mladíkovi závislém na nových technologiích, o válečnici Ukrajině, o tisíciletém Rusku či o nespočetných česko-slovenských bratrancích.

Během jednání jsme naše pracovní ambice nechali růst, rozvíjet a proplétat se navzájem jako větve v koruně stromu. Padla i témata jako vliv médií na veřejnost a v podobě odstrašujících grafů se probíraly i ty nejčastější výzvy, kterým naše organizace čelí.

Hnutí DUHA – Friends of the Earth Czech Republic děkuje Evropské unii za finanční podporu. Za obsah této stránky plně zodpovídá Hnutí DUHA a nemůže na něj být nahlíženo jako na stanovisko donora. Evropská unie nenes odpovědnost za využívání zde uvedených informací.

„Je skvělé, když má člověk možnost diskutovat o častých problémech a příležitostech nejrůznějších organizací z východní a střední Evropy a zároveň se může stále učit od západních zemí.“

Juraj ze slovenských Přátel Země (Priatelja Zeme)

„Tohle bylo historické setkání. Ukázalo nám, jak unikátní je naše organizace, kolik toho máme vlastně všichni společného a jak umožnit kolegům ze západní Evropy lépe nás poznat – což nepochybně posílí síť naší komunity.“

Zane z lotyšských Přátel Země (Zemes Draugi)

„Neustále se učíme dávat našim prezencím nějaký formát, stejně jako následným diskuzím. Kvůli tomu se občas stává, že už nevěnujeme tolik pozornosti pocitům ostatních lidí a navazování osobnějších vztahů. Metody Školy občanské iniciativy nám pomohou vytvořit základ pro budoucí spolupráci a najít řešení prospěšná pro všechny. Cítím se plná inspirace a těším se, že budu v blízké budoucnosti součástí tohoto projektu.“

Katia z ruských Přátel Země (Social-Ecological Union)

Co dodat? Ačkoli nechceme zpochybňovat seriózní vizáž naší organizace, musíme konstatovat, že to bylo opravdu něco jako zábavné terapeutické sezení, které však mělo velký úspěch!

ZDRAVÉ PROSTŘEDÍ POTŘEBUJE ZDRAVOU DEMOKRACII

DOVOLTE MI ÚVODEM OHLÉDNOUT SE ZPĚT. NOVÁ PRAVIDLA PRO NÁRODNÍ PARKY SCHVÁLILI POSLanci A POSLANKYNĚ LONI V DUBNU. SNĚMOVNA VŠAK NOVELU ZÁKONA PROJEDNÁVALA UŽ OD ČERVNA 2015 A CELKOVĚ VZATO, VZNIKALA TĚMĚŘ OD MINULÝCH PARLAMENTNÍCH VOLEB V ROCE 2013. BYLO TO ZDLOUHAVÉ, ÚNAVNÉ A NEEFEKTIVNÍ. PŘESTO TO BYLO SPRÁVNÉ, TAKOVÁ JE DEMOKRACIE. O ZÁKONECH SE VEDE DISKUZE S ODBORNÍKY I S TĚMI, KTERÝM PŘINESOU PRÁVA ČI POVINNOSTI. JEDNOTLIVÁ MINISTERSTVA PROSAZUJÍ SVÉ POHLEDY. VLÁDA PROJEDNÁVÁ ZÁKON NĚKOLIKRÁT A PAK PŘIJDE→

V demokracii se diskutuje

Nejen národní parky, ale i další ekologické (ale také sociální či lidskoprávní) zákony bývají předmětem rozsáhlých diskuzí. Většinou totiž nějakým způsobem omezují soukromé komerční zájmy a nastavují ochranu zájmů veřejných. Proto mají podporu veřejnosti, ale často čelí odporu některých zájmových skupin. Populistické označování zákonodárního sboru za „tlachárnu“ tedy není vůbec fér. V demokracii se zkrátka diskutuje. Zrušení Senátu? Pro státní rozpočet by to byl krok bezpochyby pozitivní. Ale pro demokracii? Snaha urychlit tvorbu zákonů je legitimní, ale nesmí to být na úkor kvality. Rychlé a bezproblémové rozhodování – dosažené omezením demokracie – nepovede k lepší ochraně životního

prostředí ani jiných veřejných zájmů. Podobně jako autoritářský stát nebude mít lepší ekonomické výsledky nebo méně korupce. Kulhající sovětská ekonomika či korupcí prolezlé nacistické Německo dostatečně vyvrátily představu o efektivním totalitním státu. Oslabení demokratické kontroly vlády vždy vede k tomu, že se mocní začnou zabývat jen vlastním prospěchem a udržením moci a veřejný zájem se dostane na okraj. Jakkoli by se mohlo zdát, že by osekání demokratických procesů vedlo k rychlejšímu schválení lepšího zákona o národních parcích, je to jen iluze a omyl.

Ekologická politika nezemřela spolu s koncem střídání vlád ODS a ČSSD, na něž jsme dosud byli zvyklí. Raketový nástup Pirátů s velmi solidním ekologickým programem,

některé konkrétní body v programech ANO, ČSSD či KDU-ČSL nebo výborné ekologické memorandum TOP 09 ukazují, že s řešením ekologických problémů se stále počítá. Nemusíme věřit programům, politici sliby často neplní a někdy ani plnit nechtějí, což ostatně není žádná novinka přicházející s „protestními“ stranami. Musíme však plnění programů vyžadovat a usilovat o něj. Bez tlaku veřejnosti a ekologických organizací by potřebné zákony – ať už slíbené, nebo neslíbené – často nebyly. A nebo by byly o dost horší.

„Protestní“ versus „tradiční“

Ovšem nesmíme si ani lhát do kapsy a tvrdit, že ohrožení demokracie je spojeno jen s novými hráči na politické scéně. Nezaměňujeme automaticky každý protest proti

→ KE SLOVU POSLANECKÁ SNĚMOVNA. AČ MÁ VLÁDA VĚTŠINU KŘESEL, POSLANCI A POSLANKYNĚ MOHOU JEDNAT „PODLE SVÉHO NEJLEPŠÍHO VĚDOMÍ A SVĚDOMÍ“, KTERÉ NEMUSÍ BÝT NUTNĚ TOTOŽNÉ S POLITIKOU VLÁDY. POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY SE KUPÍ. MENŠINOVÁ OPOZICE SÁHNE TŘEBA I K OBSTRUKCÍM, ABY SE MOHLA BRÁNIT. TO ŘÍKÁM S PLNÝM VĚDOMÍM TOHO, ŽE V PŘÍPADĚ NÁRODNÍCH PARKŮ BYLI V OPOZICI ODS A PREZIDENT ZEMAN. A ŽE ZÁKON, KTERÝ OHROŽOVALI, BYL Z POHLEDU HNUTÍ DUHA EXTRÉMNĚ POTŘEBNÝ PRO OCHRANU NAŠÍ UNIKÁTNÍ DIVOKÉ PŘÍRODY.

stavu politiky za protest proti demokracii. A zároveň bychom neměli „tradiční“ strany automaticky považovat za obránce demokracie. Nevím, proč by třeba Piráti měli být menší zastánci demokracie než třeba ČSSD a ODS. Vždyť si stačí vzpomenout na opoziční smlouvu dvou jmenovaných stran, zatím (naštěstí) nepřekonaný útok na demokratickou politiku. Nebo na jiné příklady, třeba letošní vymazání práv lidí účastnit se územních a stavebních řízení, a tedy možnosti připomínkovat změny ve svém okolí. S příslušnou novelou přišla tehdejší ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová (ANO) a drastické omezení práv občanů do ní vložil poslanec Jaroslav Foldyna (ČSSD), který získal podporu poslaneckých klubů ANO, TOP 09, ODS, KSČM a třetiny ČSSD. Čestné uznání patří

KDU-ČSL a podstatné části sociálních demokratů (včetně Bohuslava Sobotky), kteří se postavili proti.

Stejně tak by bylo nesprávné zapomenout na další důvody rozčarování z „tradičních“ stran. Když si člověk představí rozdíl mezi mzdami lidí (o nichž píše tak poutavě Saša Uhlavá) a „kšefty“, které po dvě desetiletí provozovali někteří zástupci politických stran u moci, tak uvidí celkem široké a hluboké důvody pro znechucení a „protestní“ volbu. Celá řada případů zneužívání moci a vlády nad veřejným majetkem zároveň poškodila životní prostředí nebo přírodu. Stačí si vzpomenout například na nelegální kácení v již zmíněném národním parku Šumava za vlády ODS či návrhy na faktické zrušení parku z dílny téže strany. Předním motivem byl

zájem o lukrativní pozemky ze strany lidí napojených na tuto stranu. Ekologická politika tak stojí i před úkolem vysvětlit lidem, že její součástí je spravedlnost, po níž občané volají. A že řešení ekologických problémů – pokud je vedeno správně, spravedlivě a demokraticky – přispěje i ke spravedlnosti sociální.

Jaký z toho plyne závěr? Stále platí, že stav ovzduší nadále ohrožuje naše fyzické zdraví a je nutné jej řešit. Nové politické ovzduší však (více než předtím) ohrožuje zdraví naší demokracie. Proto je velkou výzvou i pro ekologickou politiku a ekologické organizace hájit kromě zdravého prostředí i zdravou demokracii. Jedno bez druhého totiž mít nebudeme.

TIERRA VERDE: BEREME TO JAKO SLUŽBU PLANETĚ

Když Nataša Foltánová v roce 2008 firmu zakládala, neměla žádnou konkrétní představu, kam chce vznikající podnikání dovést. Původně jen hledala šetrnou drogerii, která by po spláchnutí do septiku neškodila její zahrádce. Tehdy objevila mýdlové ořechy, za kterými se později vypravila až do Indie. Poté začala vyvíjet receptury vlastní ekologické drogerie. Hlavním sortimentem bezobalového obchodu je drogerie, ale v nabídce najdete i užitečné pomocníky do domácnosti, alternativní dámskou hygienu nebo produkty ze surovin, které by jinde vyhodili – tzv. recy věci.

Jak vypadala cesta od mýdlových ořechů k dnešním dnům? Váš sortiment je nyní nepoměrně širší a podporujete i přístup zero waste.

Nejprve musím podotknout, že jsem obchodník, ne chemik. Takže mi velice rychle došlo, že pokud z ořechů nevyrobíme něco nového, nikdy z toho nebude byznys. Ale nevěděla jsem, jak na to. Byla to vlastně metoda pokus–omyl. Začala jsem pátrat, kdo by nám mohl vyrábět gely, kdo by mohl připravovat receptury. Oslovila jsem pár malých firem a nakonec našla jednu, která měla interního technologa.

Jenže výroba z mýdlových ořechů je asi něco trochu jiného než výroba konvenčních pracích prostředků...

Je pravda, že vyvinout receptury trvalo našemu technologovi docela dlouho. Teď už se tomu oba smějeme, ale naše původní představy byly dost odlišné. Například chtěl gely vyrábět barevné, prý že se to lidem líbí. Jenže naši zákazníci chtějí, aby gely praly, a nepotřebují k tomu přidávat žádné třpytky.

Jak je ale vidno, nakonec jste společnou řeč našli. Ano, po zhruba roce a půl před námi stály dva základní produkty: prací gel a prostředek na nádobí.

Produkty se rychle ujaly a my se začali rozrůstat. Za firmou, kterou dnes vidíte, nestojí žádný investor. Dnešní firma je výsledkem vlastního růstu, jenž byl po celou dobu v podstatě stabilní. Lidé si nás hledají sami a my vlastně nepotřebujeme dělat žádné akvizice.

To je sen snad každé firmy. Čím si to vysvětlujete?

Vysvětluji si to tak, že lidé, kteří si nás najdou, už vlastně vědí, co chtějí. Nemusíme nikomu vysvětlovat, proč nemá práť v konvenčních prostředcích.

Jak vlastně vznikne z ořechů gel?

Je to jednoduché: ořechy namočíme do vody a ony pustí mýdlo. Ořechy posíláme přímo do jedné české firmy, která se specializuje na rostlinnou extrakci. Tam celý proces proběhne, tekutina se dokonale prefiltruje a vrátí se zpět k nám k dalšímu zpracování.

Všiml jsem si, že o svých produktech mluvíte jako o alternativě. Proč?

Úplně na počátku to alternativa rozhodně byla. A když se podíváte třeba na televizní reklamy, tak k těm jsme alternativa dodnes. Lidé, kteří k nám přešli, zřejmě zaznamenali nějaký myšlenkový či hodnotový posun. My se snažíme být pořád na špici pyramidy v inovacích v tomto oboru. Jenže ta pomyslná nákupní pyramida se stále posouvá, a co bývalo dříve alternativní, je dnes už normální.

Uvedu příklad: v současnosti zavádíme stáčírny našich produktů do vlastních obalů. Když jsme to asi před šesti lety zkusili poprvé, nikdo na to neslyšel, dokonce ani ekocentra. Dnes už si ale lidé uvědomují mnohé souvislosti nákupního chování a my nestačíme stáčírny vyrábět. Takže špice té zmíněné pyramidy se posunula. A naše výrobky nebo stáčírny mohou pomoci menším prodejnám vyprofilovat se vůči konkurenci. Stále se snažíme jít o kus dál a hledáme možnosti.

Ale co původ surovin? Ty se přece dovážejí zdaleka.

To ano, ale my transparentně říkáme, že naše suroviny pocházejí z Indie. Kdežto u těch konvenčních (a často i u jiných ekologických) nevíte nic. Když bychom po tom pátrali, zjistíme, že někteří používají třeba mýdlo z tropických olejů a u jiných je zase výchozí surovinou ropa. Je to lepší než ořechy z Indie? To už je na rozhodnutí spotřebitele, který se zajímá.

A co různé dermatologické certifikáty, které používají jiní výrobci?

Máte je také?

Odpovím trochu v souvislostech: pokud je v prostředí nějaký alergen, jsou to zejména parfém, konzervanty či enzymy. To říkáme i našim zákazníkům a nabádáme je, aby četli etikety. Pokud je na výrobku nějaké razítko, ale ve složení jsou uvedeny zmíněné problematické látky, je podle mě certifikát zcela irelevantní. Pokud máte dítě s vyrážkou nebo máte citlivou pleť, neměli byste práť v něčem, co obsahuje problematické látky. To je za mě jasný spotřebitelský tip.

Zaujalo mě, že zpracováváte i obaly, ve kterých vám přicházejí suroviny. Je to tak. Spolupracujeme s chráněnými dílnami, které nám z vybalených pytlů šijí různé obálky, obaly na sešity, kancelářské složky a podobné užitečné věci. Podobně sbíráme a zpracováváme i prázdné láhve. Čas od času je odvezeme do sklárny, kde z nich nařezou originální skleničky.

Nataša Foltánová je zakladatelkou firmy Tierra Verde. Spolu s třiceti kolegy a dvěma společníky přináší na český trh vizi ekologicky šetrné péče o domácnost bez produkce zbytečných, zejména plastových odpadů. Název „Tierra Verde“ znamená španělsky „zelená země“ a vystihuje cíl firmy: (znovu)objevovat, vyvíjet, vyrábět a nabízet produkty denní potřeby s co nejmenším negativním dopadem na zdraví a životní prostředí a zároveň s co nejlepším vlivem na člověka, společnost i planetu.

Některé rozdáme jako dárky, jiné si někdo koupí. Zatím však nemáme kapacity, abychom tyto produkty cíleně nabízeli.

Firma už se několikrát stěhovala, naposledy z Brna do Popůvek. Je to sice nedaleko, ale i tak je to nové prostředí, nová místní komunita, pro někoho třeba delší cesta do práce. Nevyvolává to personální změny?

Já si myslím, že Tierra Verde má svého jedinečného ducha. Kdysi jsme začínali ve Slavkově a dodnes jsou s námi lidé, kteří s námi spolupracovali už v té slavkovské éře. A to je každodenní cestování 40 km sem a zase 40 km zpět přes celé Brno. Ale ani přes tu vzdálenost nechtějí pracovat nikde jinde. Myslím si, že u nás je atmosféra, která prostě lidi baví.

Jak byste ji popsala?

Nejsme běžná komerční firma v tom smyslu, že čísla by pro nás byla to hlavní. Jsou důležitá, abychom byli ekonomicky zdraví a mohli jsme zkušené lidi zaplatit. Ale není pro nás cílem vydělat co nejvíc. Kdybyste přišel o chvíli dřív, potkal byste dole kolegyni, která si vzala kytaru a šla si s dalšími lidmi zazpívat. A já jsem za to ráda, protože i díky takovým věcem víme, že je u nás lidem dobře. A vím také, že tuhle pohodu cítí i zákazníci, kteří nám píšou, že z našich výrobků vnímají úplně jinou energii, než kdyby je dělaly mašiny.

Znamená to, že vy ten neustále rostoucí objem výroby zvládáte ručně?

Část výroby sice na nějakých strojích probíhá, ale třeba každá láhev projde hned několika rukama

konkrétních lidí – jeden do ní produkt stočí, další jej označí a někdo jiný zase zabalí. A každý dotek se v té energii odrazí. Chceme si zachovat svobodu, aby si kdokoli z našich třiceti lidí jednoduše mohl vzít do ruky třeba ten hudební nástroj a jít si uprostřed šichty s ostatními zazpívat. Navíc tu máme i místnost, kam se nás vejde všech třicet k jednomu stolu. Tam společně vaříme a jíme. A i to jídlo má stmelující charakter, takový aspekt rodiny. Nebo si kolegové uprostřed dne vezmou kolo a jedou se projet, protože večer po práci už na to nebudou mít prostor. A je to v pořádku.

Když zde máte tolik prostor, jak je na tom vaše nová budova z energetického hlediska?

Ráda odpovím, že velmi dobře. Budova sice nebyla postavena přímo pro nás, objevili jsme ji jako hrubou stavbu, ale z hlediska energetické úspornosti je na tom opravdu dobře. Je to pro nás jistý mezistupeň a výhledově budeme hledat třeba nějaký nevyužitý objekt v okolních obcích.

Ze všeho, co jste mi řekla, bych si dokázal vyabstrahovat firemní hodnoty jako příroda, odpovědnost, rodinné prostředí. Jsou nějaké další, které ve firmě vidíte?

Myslím si, že hodně stojíme na vnitřní integritě lidí, kteří firmu tvoří. Jsme vzájemně v souladu v osobních hodnotách a je pro nás zásadní si tu svobodu udržet. Bereme to jako službu planetě, protože si myslíme, že právě to, co děláme, je potřeba. Novými produkty odpovídáme na to, co svět potřebuje. I proto jsme pořád na špici a hledají nás lidé, kteří nechtějí zamořovat svět dalšími obaly. A tu změnu můžete i díky nám prožít komfortně.

Vy úplně sršíte energií. Co vás nabíjí?

Nedávno jsme si řekli, že potřebujeme udělat nějaký panel takzvané skalních zákazníků, s nimiž jsme delší dobu v kontaktu, abychom ve spolupráci s nimi například testovali nové výrobky. Na výzvu se jich ozvalo asi sedmdesát a každý druhý psal: „Děkujeme, že existujete.“ Myslím si, že takové ohlasy každá firma od zákazníků nemá. I proto si říkám, že to asi děláme dobře.

Kromě toho mě nabíjí sportování a ráda cestuji. Ale nerada cestuji úplně zbyhdoma, takže to vždycky spojujím s nějakým obchodem. Moje práce a jiné aspekty mého života se vlastně trochu prolínají, protože to děláme s osobním nasazením a posláním.

CO NÁS ČEKÁ

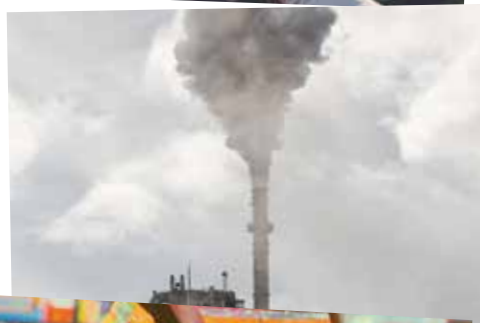
Rok 2018 už je v plném proudu a bude pro nás rozhodně rokem výzev. Blíží se doba, kdy vstoupí v platnost evropské směrnice k oběhovému hospodářství, které jsou pro Českou republiku obrovskou příležitostí šetřit přírodní suroviny a zvýšit recyklaci odpadů. Zatímco světová i evropská energetika se mění před očima, my se stále dusíme uhelným kouřem a na naší krajině je čím dál viditelnější, že není úplně zdravá. S tím vším budeme v tomto roce něco dělat. Co konkrétně máme v plánu?

Zdravé lesy

Začnu krajinou, kterou sdílíme. Klimatická změna se začíná viditelně dotýkat i našich luk a hájů. A zejména v těch „hájkách“, tedy na velkých plochách lesů zabírajících třetinu naší krajiny, jsou změny patrné asi nejvíce. Hospodaření založené na výsadbě smrků v místech, kde by přirozeně nerostly, tvorba monokultur a následné plošné kácení lesy dlouhodobě oslabují. A nyní jim zasadila tvrdou ránu změna klimatu. Několik let po sobě přišla sucha, která vysála téměř všechny zásoby vláhy v horách i nížinách. A zdraví lesů, a tím celé naší krajiny, se začalo prudce zhoršovat. Třeba na Jesenicku probíhá kalamita a masivní kácení, které nemá za mnoho desetiletí obdoby. Musíme našim lesům vrátit zdraví. Cesta k němu vede přes zásadní změnu hospodaření – lesníci musejí respektovat přírodní podmínky. Začít prosazovat takové změny bude letos nejdůležitější částí naší práce.

Pryč s glyfosátem

Když už jsme u té krajiny, nelze opomenout ani dění na polích, v parcích i v okolí našich příbytků. Společným jmenovatelem je glyfosát, účinná látka takzvaných totálních herbicidů. Studie prokazují, že je zdraví nebezpečný. Přesto se bude moci v Evropské unii dalších pět let používat. Naštěstí můžeme jeho používání omezit i na úrovni České republiky. I tohle je téma, s nímž budeme naše politiky oslovovat.

V ROCE 2018

Čisté ovzduší

Bez ohledu na to, jestli se u nás bude, nebo nebude těžit lithium, je rozvoj obnovitelných zdrojů a bateriových „skladů“ elektřiny jasným světovým trendem. A Česko nesmí zaspát. Rozjíždí se debata o výstavbě nových, nesmyslně drahých jaderných elektráren, stále běží desítky uhelných elektráren a tepláren i stovky tisíc uhelných kotlů a kamen v domácnostech. 60 % z nás žije v oblastech, kde jsou překračovány hygienické limity pro kvalitu ovzduší a 11 tisíc lidí ročně kvůli tomu předčasně zemře. Dopady naší energetiky na krajinu, zdraví lidí i ekonomiku jsou nesmírné. Proto budeme pracovat na tom, aby se rozjela rozumná podpora čistých domácích obnovitelných zdrojů, zejména projektů, do kterých se budou moci zapojit obce a místní lidé. Budeme také prosazovat, aby si uhelný kotel či kama mohli se státní pomocí vyměnit i chudší lidé a aby uhelné elektrárny musely respektovat nové evropské limity pro znečišťování ovzduší.

Oběhové hospodářství

Tématem, které řešíme ve svých domácnostech všichni, jsou kromě energie i odpady. Přestože jsme evropskými přeborníky v třídění plastových obalů, zdaleka to neznamená, že bychom byli na špičce v recyklaci. Naopak, daří se nám recyklovat jen něco přes třetinu komunálních odpadů. Zdá se, že do tohoto nahnilého jablka chtějí politici kousnout. A my budeme prosazovat, aby nový systém minimalizoval množství odpadů, které skončí na skládkách, zajistil, aby se nestavěly zbytečné spalovny, umožnil každému z nás třídít a motivoval firmy zpracovávat vytríděné suroviny. Jako Evropská unie totiž přecházíme na oběhové hospodářství, jehož hlavním mottem je udržet zboží a jednou vyrobené materiály co nejdéle v oběhu. Tím se ušetří nejen peníze na smysluplnější věci, ale oddychne si i příroda, kterou nebudeme připravovat o zdroje ani zatěžovat vysloužilým a často nerozložitelným materiálem.

Sdílená radost je dvojnásobná radost

Nedávno mě v jedné knížce zaujala myšlenka, že „čím víc se snažíme žít dokonalý život, tím více si uvědomujeme své nedostatky“. Napadlo mě, že to platí i v ekologii – lidé, kterým je jejich životní prostředí lhostejné a příliš se o ně nezajímají, se ani netrápí tím, jestli se k němu chovají ohleduplně, nebo ne. A naopak ti, kteří se snaží alespoň přiblížit k oné „dokonalosti“, mohou občas propadat zoufalství, že se jim to nedaří. Také nejste dokonalí? Netrapte se neúspěchy a raději se těšte z úspěchů – malých i větších, kterými se každý den snažíme ozdravit prostředí pro náš život. Vždyť každá maličkost je důvodem k radosti, zvláště když víme, že v tom nejsme sami.

Všichni pravidelně slyšíme rady, jak bychom se měli chovat – co bychom měli a neměli jíst, jak uvědoměle nakupovat, jak se nejlépe přepravovat, jakým materiálům dávat přednost či které přípravky do své domácnosti raději vůbec nepouštět... Některé „ekopoučky“ už jsme slyšeli tolikrát, že bychom o nich mohli spatra přednášet. Informací a rad máme tedy spoustu. Občas můžeme mít pocit, že už jich je příliš, jindy že to pořád nestačí. Snažíme se být zodpovědní a moudřími radami se řídit. Někdy to jde dobře, někdy zase hůře. A když se čas od času nad svým snažením více zamyslíme, může se objevit i pocit marnosti, že všechno stejně

dodržet nedokážeme: I kdybych se sebevíc snažil, ocení to někdo? K čemu je dobré, že třídím každý pytlíček, když okolo mě se plýtvá a znečišťuje ve velkém? Odpírám si cestu k protinožcům, ale to letadlo stejně odstartuje i beze mě. Jsem jako malý bezvýznamný mravenec a sám nic nezmůžu. Můžu se snažit, jak chci, ale je to marné... Má všechno naše snažení vůbec nějaký smysl?

Také vás občas přepadají podobné chmury? Neplýtvějte drahocenný čas a energii na to, abychom se trápili tím, co se nám nepodařilo. Nejen že má naše snažení smysl, ale hlavně na to nejsme sami. Jeden člověk sice na záchranu světa

nestačí, ale může k ní svým dílem přispět. Každý den nějakou tou maličkovostí.

Umění žít: zdravě, chytře, odpovědně

Představte si, že máte ve svých rukou moc nejen změnit svůj život, ale doslova změnit svět. Jak se vám ta představa líbí? Máme pro vás dobrou zprávu – vy tu moc skutečně máte. Gándhí kdysi řekl: „Buďte tou změnou, kterou chcete ve světě vidět.“

Ne, není to fráze. Je to sama esence největšího umění, umění žít: zdravě, plně a odpovědně. Většinou jde totiž všech zmíněných cílů dosahovat ruku v ruce. Navíc

jsme přesvědčeni, že je mnohem zajímavější dělat věci neotřele a jít svou vlastní cestou než jenom kopírovat zažité pořádky, které leckdy nedávají smysl.

Nikdo po nás nechce, abychom kvůli znečištěnému ovzduší prodali auto nebo abychom šetřili energii tím, že každý večer budeme držet černou hodinku. Nemusíme se vzdávat svého zaběhnutého života. Stačí do něj zařadit takové změny, které jsou právě pro nás přijatelné, nezpůsobí nám žádná nepřijemná omezení, ale naopak nám přinesou radost a dobrý pocit z dobré věci. Pokud už jste to udělali, můžete se radovat. A pokud chcete udělat ještě víc, ukazujte lidem kolem sebe, že to děláte dobrovolně a rádi a že šetrnější způsob života může být dokonce bohatší a spokojenější. Takový pozitivní příklad je totiž účinnější než sáhodlouhý seznam pouček. Třeba se k vám časem přidají i oni a rázem bude z maličkosti velká věc.

Radost už od rána

Každé ráno zas a znovu žasnu, s jakou radostí vstává náš dvouletý syn. Obvykle vítá nový den slovy: „Jupí, už jsem se vyspínal!“ A vzápětí následují další vlny radosti: „Hurá, půjdeme snídat! Jééé, venku prší, jen se leje!“ A pokud zrovna nepříjde nějaký karambol, pokračuje ve svém radostném prozpěvování až do večera. A já si každý den říkám, že se od něho musíme učit – radovat se, smát se, nebo alespoň více usmívat, a své malé každodenní radosti sdílet se svým okolím. Někdy jsme tak zaujati svými starostmi, že už nám na radosti nezbyvá čas ani energie. Pojdme se učit od těch nejmenších

Pro inspiraci jsme pro vás připravili jeden docela neobyčejný web s nabídkou tipů, jimiž můžete neustále vylepšovat své umění žít: umenizit.hnutiduha.cz.

Konkrétní tipy na výlety do divočiny naleznete na stránkách ceskadivocina.cz.

a hledět na svět více optimisticky. Věřím, že si nějaký důvod k radosti vždycky najdete. A pokud vás zase někdy přepadnou chmury, že vaše snažení nemá smysl, zažeňte je a radujte se z první maličkosti, která vás napadne. Třeba...

DUHOVÉ ÚSPĚCHY: V každém vydání Evergreenu se s vámi dělíme o radost z toho, co se nám povedlo. Loni jsme se mimo jiné opět radovali, že máme mezi sebou dobrovolníky, kteří pomáhají přírodě i jejím zvířecím obyvatelům, ubránili jsme české národní parky, s našimi britskými kolegy jsme oslavili záchranu Sherwoodského lesa a máme velkou radost, že náš časopis uspěl v celostátní soutěži. V neposlední řadě se radujeme z každého příspěvku od našich dárců, bez kterých bychom nikdy nedosáhli takových výsledků. Těšíme se, že se s námi budete nejdnou radovat i letos.

DOMA JE DOMA: Máte rádi svůj domov? Svět je lákavý a plný neznámého dobrodružství, ale i doma je moc hezky. Komu chybí cestovatelský duch či finance

nebo zkrátka jen nechce zvětšovat svou ekologickou stopu, může být rád, že žije v krásné zemi, která má více než dva miliony hektarů lesů, čtyři národní parky, přes dva tisíce přírodních rezervací a památek, skoro čtyřicet tisíc kilometrů turistických tras...

MLÁDÍ VPŘED: Jediným zábleskem ekologické výchovy na základní škole,

který si z dob komunismu pamatují, je sběr papíru. Dnes mě pokaždé potěší, když vidím, že je to jiné. Už ve školce děti trpělivě vybarvují příslušné kontejnery zelenou, hnědou či žlutou pastelkou. Učitelům se daří propašovat environmentální témata do nejrůznějších předmětů a děti pak často poučují své rodiče, jak šetřit vodou či elektrinou. V nich je budoucnost a můžeme se na ni těšit.

NEMUSÍME SE STYDĚT: Kdo si před deseti lety vytahoval u regálu s ovocem z kapsy vlastní pytlík, ten se přinejmenším nevyhnul udiveným pohledům prodavačů. Dnes se naštěstí spotřebitelské návyky mění a nikdo už si nemusí připadat jako podivín, když zkoumá složení čokoládové tyčinky nebo se ptá na původ trička. Předpony eko- a bio- se staly součástí běžného slovníku a pomalu vyrůstají i bezobalové obchody, v nichž vám zboží naváží podle přání do vámi přinesených nádob či pytlíčků. Není to snad důvod k radosti?

SPOLU A AKTIVNĚ: Většina lidí má potřebu věnovat se něčemu smysluplnému, ať už je to ochrana přírody, zlepšení životního prostředí, zastavení nežádoucích stavebních projektů nebo třeba obnovení kulturních tradic v obci. Pokud se takových lidí spojí víc a podaří se jim uskutečnit dobrou věc, to je pak pořádný důvod k radosti!

POVEDLO SE MI: Někomu se třeba povedlo vypěstovat vlastní biorajčátka, jiný se naučil uklízet bez chemie nebo se mu daří plnit předsevzetí, že bude jezdit do práce na kole. Anebo máte radost, že jste na zahradě zasadili strom a založili kompost? Možná jste také přesvědčili sousedy v paneláku, že zateplení fasády ušetří spoustu energie, nebo jste spolu s nimi uklidili kus lesa. Ať už se vám povedlo cokoli, radujte se z toho!

Budeme moc rádi, když se s námi o svoje drobné i velké úspěchy či radosti podělíte. Stačí krátká zpráva, kterou nám můžete napsat na náš facebookový profil ([facebook.com/HnutiDuha](https://www.facebook.com/HnutiDuha)) nebo na e-mail info@hnutiduha.cz.

JEĎTE NA ŠUMAVU – PŘIVÍTÁ VÁS RYS!

Představte si, jak měkounké tlapy tiše našlapují lesem... a najednou rána. Prásk! Pytlácké řádění v českých lesích bohužel pokračuje dál. A nejen na Šumavě, ohroženi jsou i rysové v jiných částech země. Před pár týdny například zahýbala Českem zpráva o beskydské rysici Lauře, která uhynula na otravu po zásahu střelnou zbraní. Velké šelmy v naší krajině ale potřebujeme, mimo jiné pomáhají snižovat počty přemnožené zvěře. A ačkoli jsou chráněny zákonem, zůstávají stále terčem pytláků.

Pro ochranu šelem je nezbytná neustálá přítomnost ochránců v terénu, trpělivé vysvětlování a debaty s místními. I proto s našimi dobrovolníky Rysích a Vlčích hlídek neustále křížujeme zasněžené hory. Pro lepší vzájemné porozumění nyní pořádáme i unikátní výstavu přímo v srdci Šumavy. Chceme připomenout jedinečný příběh návratu rysa do šumavské přírody, kterému výrazně pomohli právě šumavští obyvatelé (podrobněji jsme o historii návratu rysa do české přírody psali v minulém čísle Evergreenu). Už tehdy věděli, že s rysem můžeme sdílet společný domov. Místním i turistům vysvětlujeme, jak důležité jsou velké šelmy pro zdravé lesy. Úkol je jasný: zajistit rysum i vlkům respekt člověka.

Detektivní kancelář Rysích hlídek

Když jsme před čtyřmi lety začali s pátráním po původu rysů v šumavské přírodě, překvapilo nás, kolik je kolem této historie dohadů, nepřesností i emocí. Literatura se liší dokonce i v údajích o počtu rysů, kteří byli v 80. letech minulého století na Šumavě vypuštěni a kteří se stali zakladateli dnešní populace. I to byl impulz pro jednoho z našich tehdy nových dobrovolníků

Rysích hlídek Ludka Tomana, který začal pátrat v archivech a oslovovat pamětníky. Postupně se před námi začal skládat napínavý a dnes už téměř zapomenutý příběh.

Zároveň se nám tou dobou dostaly do rukou vzácné dokumenty jednoho z hlavních aktérů navrácení rysa do volné přírody: Ludvíka Kunce. Malíř a terénní zoolog ostravské zoologické zahrady nám poskytl dosud nepublikované fotografie, náčrty odchycených rysů i svoje osobní vzpomínky. Další klíčové informace jsme čerpali z knihy slovenského myslivce Štefana Zatrocha, který odchytával ve volné přírodě rysy určené k vypuštění na Šumavě.

Tím ale naše práce teprve začala. Protože nově nabyté informace vyvolávaly spíše více otázek, než kolik přinášely odpovědí, vyzpovídali jsme asi dvacítku dalších pamětníků tehdejších událostí – lesáků, ochránců, zoologů i pracovníků zoologických zahrad, kde byla zvířata v karanténě. Bádáním v archivech NP Šumava, Agentury ochrany přírody a krajiny i soukromých osob se nám povedlo získat nečekané množství fotografií a dalších historických materiálů. Kromě mnoha článků v časopisech jsme objevili studie i samotný projekt reintrodukce, zápisy z porad, osvětové materiály, ale například také hlášení pohraniční stráže o výskytu rysa a o jeho „narušování státní hranice“, zákresy rysích chodníků tehdejších dobrovolných i profesionálních mapovatelů a mnohé další. Výsledkem je zatím nejucelenější soubor materiálů i nové, dosud nepublikované informace: přesný původ a počet odchycených zvířat, fotografie a společenské pozadí celé akce.

Věříme, že tento historický odkaz je důležitý pro pochopení i pro hledání východisek

květen–říjen 2018

Muzeum Šumavy v Kašperských Horách

otevřeno:

úterý–sobota: 9.00–17.00

neděle: 9.00–12.00 (červenec a srpen 9.00–17.00)

vstupné:

děti do tří let, místní školy v rámci vyučování, držitelé průkazu ZTP/P (včetně doprovodu), po předložení průkazu členové AMG, ICOM, EURO 26, pracovníci NPU a dětský klub Čtyřlístek, pedagogický dozor školních dětí (na každých 15 dětí 1 dospělý): ZDARMA

děti od 3 do 15 let, studenti středních a vysokých škol, důchodci, ZTP, členové ČSOP a držitelé turistických slevových karet: 30 Kč

dospělí: 60 Kč

samostatná výstava v galerii: 40 Kč

Už se nám podařilo získat 570 189 Kč z potřebných 700 000 Kč.

S vaší pomocí může být výstava ještě působivější. Na výstavu i ochranu rysa nám můžete přispět na stránce www.darce.hnutiduha.cz/rys.

Děkujeme!

ochrany rysa, která je stále velmi aktuální. Loňské setkání a spolupráce s dlouholetým pracovníkem CHKO a NP Šumava Vladimírem Vlkem, nyní pracovníkem Muzea Šumavy v Kašperských Horách, vyústilo v nápad uspořádat výstavu o návratu rysa do šumavských lesů.

Král rysů

Bez jednoho člověka by evropské reintrodukční projekty zřejmě vůbec neproběhly. Ludvík Kunc byl tím, kdo přišel za slovenskými lesníky a myslivci s žádostí o odchyt živých rysů. V rámci svého působení v ostravské zoologické zahradě zajišťoval rysům karanténu a veterinární vyšetření a zprostředkovával jejich dodání do místa vypouštění v různých koutech Evropy. Ludvík Kunc je opravdovým znalcem života těchto šelem. Jejich každodenní chování a lovecké zvyklosti sledoval v Beskydech, kde je stopoval stovky kilometrů. Na výstavě uvidíte dosud nepublikované fotografie i perokresby Ludvíka Kuncce a můžete nahlédnout i do jeho pečlivých osobních zápisků, které si vedl o chování rysů v karanténě.

„Divocí rysy snášeli pobyt v karanténě naprosto odlišně – každý kus jinak. Od vyděšených mladých jedinců po agresivní nepřizpůsobivé, většinou starší jedince, kteří třeba 14 dnů odmítali jakoukoli živou potravu. Kvůli rysům bylo tehdy chováno několik set králíků a dostávali po řadu týdnů jen živou potravu.“
Ludvík Kunc

Krkavec a „divoká“ kočka divoká

Charakteristické krkavčí krákání dnes slyšíme poměrně často, neboť krkavec patří mezi běžné druhy naší přírody. Ale nebylo tomu tak vždy: na Šumavě byl totiž krkavec kolem poloviny 19. století zcela vyhuben, a proto se ocitl na seznamu druhů, které se měly do tamní přírody za pomoci člověka vrátit. Výstavu zdobí například dobové fotografie z vypouštění krkavců do volné přírody, ale dozvíte se také podrobné informace o osudech dalších vypouštěných zvířat: kočky divoké

nebo vlka. A že to s kočkou divokou bylo hodně divoké, napovídá třeba i skutečnost, že při prvních pokusech o její navrácení jednoduše utekla ještě před samotným vypuštěním.

Co na výstavě zažijete?

V Muzeu Šumavy v Kašperských Horách vám na 37 výstavních panelech představíme to nejcennější, co se nám o návratu divokých zvířat do našich hor podařilo zjistit: dobové materiály, fotografie či vzpomínky přímých účastníků. Věříme, že nudit se nebudete, protože kromě nezbytných faktických informací poodhalíme i to, jak probíhá práce výzkumníků v terénu, a zjistíte, proč rysové nosí obojek. Ukážeme vám čerstvé záběry z fotopastí a vysvětlíme, jak takový přístroj vlastně funguje. Při vstupu vás přivítá rys v životní velikosti a budete si moci prohlédnout, jak vypadají stopy rysa při skoku, lovu či značkování. Chystáme také doprovodný program pro děti, takže na výstavu můžete vyrazit s celou rodinou!

POKLADY Z VLASTNÍ „ZAHRADY“

Líbila by se vám vlastní
úroda, ale nemáte
zahradu? Nikde se
neříká, jak velký musí
pozemek být, aby mohl
být nazýván zahradou.

Pokud toužíte
po zeleném ostrůvku
u vás doma, udělejte
si minizahrádku
na balkoně v truhlíku
nebo alespoň
na okenním parapetu.
Poradíme vám, jak
začít.

Zahrada je poklad. Říkám si to snad pokaždé, když přijdu na návštěvu ke známým, kteří tak dlouho váhali s koupí domku se zahradou, až si místo něj pořídili byt uprostřed sídliště. Místo výhledu do zahrady teď chtě nechtě pozorují své spolubydlící v protějších oknech. Výhled na souseda se však může brzy okoukat. Rozkvetlý balkon, zasklená lodžie se zimní zahradou či alespoň okno plné květináčů může být kreativním řešením, jak si zpříjemnit atmosféru v bytě, a ještě z toho mít chutný užitek.

Pokud se chcete svojí zahrádkou pouze kochat, pořídte si pár květináčků s rostlinami nenáročnými na pěstování. Pro začátečníky se běžně doporučují pokojové rostliny jako fialky nebo ibišky. Bohatými květy vás za minimum péče odmění také orchideje. Kaktusy a jiné sukulenty zase ocení zahradníci, kteří jsou často mimo domov nebo zapomínají své zelené kamarády zalít. Protože však není nad vlastní produkci vitamínů, zaměříme se především na jedlé zahradničení.

Mikrozahrada od jara do jara

Okenní parapet, miska, trocha hlíny, hrstka semínek, dostatek vody a špetka trpělivosti. Takhle jednoduchý je recept na tzv. microgreens neboli minizeleninu. Hodí se i pro úplné začátečníky, kteří si dosud na pěstování klasické zeleniny netroufli. Navíc ji můžeme pěstovat celoročně, dokonce i v zimě, kdy nám přijde každý vitamín vhod. Vtip je v tom, že nečekáme na plody, ale sklízíme malé zelené rostlinky – ať už jsme zaseli kedlubnu, salát nebo třeba hořčici.

Do misky či květináče s hlínou nasypeme semínka, lehce je zatlačíme a posypeme slabou vrstvou hlíny. Poté už jen pravidelně zaléváme nebo rosíme a čekáme. Již za pár dní na nás vykouknou první zelené rostlinky a obvykle po dvou až třech týdnech jsou připravené na sklizeň. Můžete je jen tak zolat, ozdobit si s nimi obložený talíř nebo je přimíchat do salátů. Pro úplné začátečníky pěstováním dosud nepolíbené doporučuji začít s řeřichou,

kteřá dokonce nepotřebuje ani hlínu – stačí jí mokrá vata a po týdnu už si s ní můžete posypat krajíc chleba. Nenáročné jsou také nejrůznější druhy salátů, u kterých vám budou postupně dorůstat nové a nové lístky. Zajímavé je, že tenoučké sazeničky celeru chutnají skutečně jako celer a třicentimetrové rostlinky hrášku jsou zase jemně nasládlé, stejně jako kuličky hrášku. Nejlepší je zkoušet a ochutnávat, třeba si zamilujete šťavnatý špenát, nahořklou rukolu nebo červenou řepu, která je opravdu červená... V každém případě vezte, že jste vypěstovali malý zázrak – droboučké rostlinky v sobě totiž ukrývají nejen intenzivní chuť, ale i pořádnou dávku vitamínů.

Voňavé bylinky

Čerstvé bylinky vždy po ruce ocení každý kreativní kuchař. Protože mají rády sluníčko, bude se jim nejlépe dařit na okně směřujícím na jih a v teplých měsících jim prospěje pobyt na balkoně. Opět vám bude stačit jen květináč, substrát, semínka a přiměřená zálivka. Které bylinky zvolit, záleží jen a jen na vaší chuti. Na našich oknech často vonívá bazalka, rozmarýn a pažitka. Snadno se pěstuje také máta, meduňka, tymián, oregano, majoránka, kopr, koriandr...

Minizahrada na balkoně

Pomalou se přesuneme z bytu na balkon, kde už můžeme kromě zmíněných bylinek experimentovat i s ovocem a zeleninou. Kdo nebyvá každý den doma, ocení samozavlažovací truhlíky. Také se vám budou hodit závěsné květináče, které šikovně využijí i prostor po stěnách. K pěstování na balkoně od jara do podzimu je vhodná zejména popínavá a keříková zelenina, vděčná jsou například zakrslá rajčátka, popínavé fazole nebo hrášek. Není to však podmínkou, v prostornějších nádobách a na slunném místě se bude dařit i klasickým odrudám rajčat, paprikám nebo cuketě. Nejvhodnější odrůdu pro váš balkon vám jistě rádi doporučí v obchodě se semeny. Rychlou úrodu vám zajistí různé druhy

listových (ne hlávkových) salátů – oblíbený je třeba polníček. Chybu rozhodně neuděláte s ředkvičkami ani s petrželkou.

Později můžete zkoušet i neobvyklé či méně známé druhy zeleniny, které přinesou na váš stůl nové chutě. Pěstovaly je naše babičky, ale časem se na ně neprávem pozapomnělo a v běžných obchodech na ně jen tak nenarazíme. Ochutnali jste někdy například šterbák, vodnici nebo lebedu?

Oblíbeným a osvědčeným ovocem jsou trvale plodící jahody, ať už klasické zahradni, nebo drobné lesní. Pro balkonové zahradičení jsou určeny i speciálně vyšlechtěné odrůdy borůvek, malin, ostružin, sloupovité keříčky angreštu a rybízu, a dokonce i sloupovité jabloně, hrušně nebo třešně. Záleží jen na vaší chuti a velikosti balkonu.

Co budete potřebovat:

KVĚTINÁČE: Než se pro ně vydáte do obchodu, porozhlédněte se doma a recyklujte. Staré květináče se dají proměnit k nepoznání a pěkné nádoby na rostliny můžete vykoulit i z nepotřebných misek a kbelíků.

SUBSTRÁT: V substrátech pro výsev je namíchána i rašelina, jejíž těžba poškozuje vzácné lokality. Nejjednodušším řešením je připravit si vlastní substrát smícháním obvyčejné hlíny s kompostem v poměru 1 : 1.

SEMENA: Dbejte na kvalitu semen – zvláště pro pěstování minizeleniny by semínka neměla být chemicky ošetřena. A když výsev některé plodiny zaspíte, můžete si koupit sazeničku, třeba na farmářském trhu.

ZÁLIVKA: Každá rostlinka vyžaduje jinak velkou porci vody. Obecně však platí, že substrát bychom neměli nechat ani úplně vyschnout, ani ho přemokřit, aby neuhnivaly kořínky. Zasetá semínka zaléváme opatrně, abychom je nevyplavili. Ideální je použít rozprašovač.

HNOJIVO: Rostlinám v nádobách je třeba pravidelně doplňovat živiny. Předpokládám, že nikdo z nás se nechce dobrovolně krmit chemikáliemi, a proto se nabízí opět kompost. Jestliže nemáte vlastní vermikompostér s žížalami a nechcete si ho pořídit, můžete kompost zakoupit v zahradnictví nebo hobbymarketu.

Když už okno ani balkon nestačí

Pěstování už máte v malíčku a trápíte se tím, že váš balkon není nafukovací? Co takhle poohlédnout se po skutečné zahradě? Možná okolo vás žijí lidé, kteří se o vlastní zahradu nechtějí či nemohou starat a rádi by ji pronajali. Například důchodci, kteří už na okopávání sami nestačí, by šikovné pomocníky uvítali. Další možností je obrátit se na Český zahrádkářský svaz, který pronajímá zahrádky po celé republice. Pokud ani tady nebudete mít štěstí, rozhlédněte se ve svém okolí a popřemýšlejte, zda by se některý kousek půdy nedal přeměnit v zahradu. Se souhlasem vlastníka či sousedů můžete nechat rozkvést třeba zanedbanou předzahrádku nebo nevyužitý dvorek. A v neposlední řadě je možné, že se někde poblíž vás nachází komunitní zahrada, ve které se najde plácek i pro vaše pěstitelské experimenty.

Informace, rady a tipy bychom mohli přidávat donekonečna. Nejvíce vás však naučí vlastní pokusy. A pochopitelně také omyly. Nenechte se jimi odradit. Berte zahrádkaření především jako zábavu, osvědčený recept proti stresu a způsob, jak si zpestřit jídelníček. Těšte se na chvíle strávené ve svém zeleném království. Věřím, že vlastní výpěstky si bezpochyby budete vychutnávat mnohem více než ovoce a zeleninu z obchodu. A když si nebudete vědět rady, internet rád a kdykoli pomůže. Přeji vám hodně sluníčka, elánu a trpělivosti, která nejen růže přináší!

Můj život je divočina

V roce 2016 jsme hledali koordinátora kampaně Česká divočina. Jednoho dne přišel do kanceláře Hnutí DUHA poněkud netradiční motivační dopis jednoho z uchazečů. Začínal slovy: „Můj život je divočina. Divoký asi jako všechno okolo mě.“ V té době Martin Máša nejspíš ještě netušil, že divočina zcela zaplní i jeho pracovní život. Martin žije v Brně, má syna Gabriela a hraje v kapele TUMMO.

Ještě pořád je tvůj život divočina?

Už ne tolik, práce na České divočině mě paradoxně trochu usměrnila. Ale mě ten životní chaos tak trochu baví.

A je to jako divočina první zóny národního parku, nebo spíš divočina neudržovaná zahrady za domem?

Je to jako když běháš v národním parku přes všechny zóny. Někdy se ztratíš a hledáš cestu zpátky ke kulturní krajině. Ale mně je prostě v životě nejlíp v té divočině neřízeného chaosu, takže já se spíš vracím zpět do té první zóny. I když to přirovnání není úplně nejpřesnější – to, co se děje v přírodě v prvních zónách národních parků, není neřízený chaos, ale naopak přírodou přesně regulovaný proces.

Zdá se tedy, že prosazování divočiny by mohlo být tvým vysněným povoláním. Je to tak?

Je to příjemná práce, baví mě a naplňuje. Mám rád i lidi, se kterými pracuji. Nikdy bych ale neřekl, že je to chaos.

Mám rád tvůrčí svobodu při práci. Tu jsem v předchozích zaměstnáních měl. Ale druhá věc je naladění dané organizace. A musím říct, že v Hnutí DUHA není vůbec stresující prostředí. Na to, co Hnutí DUHA dělá, jaký je obsah jeho práce a kolika tématům se věnuje, je tu skvělá atmosféra. Na své kolegy a kolegyně se můžu maximálně spolehnout. Hnutí DUHA vnímám jako hodně expertní organizaci na všech pracovních úrovních.

Z organizace zabývající se certifikací lesního hospodaření (FSC ČR) přes lidskoprávní problematiku v IQ Roma servis do hudeb-

ního klubu a zase zpět do přírody. Jak se Martin Máša objevil zrovna v Hnutí DUHA? Trochu za to může náhoda. Zrovna v době, kdy jsem se poohlížel po změně zaměstnání, se mi do rukou dostala nabídka Hnutí DUHA. Nejvíc mě lákalo, že je to práce na jednom konkrétním tématu. Navíc mám kladný vztah k přírodě – chodil jsem do skautu, jezdili jsme na čundry. Měl jsem zkušenosti z práce pro FSC a znal jsem Jaromíra Bláhu i Jirku Koželouha. Tušil jsem, že to bude příjemné prostředí. A to se jen potvrdilo.

Kdyby se tě tvoje babička zeptala, co vlastně v práci děláš, co bys jí odpověděl? Že vymýšlím blbosti. To mě baví nejvíc.

Jaká byla největší „blbost“, kterou jsi zatím v Hnutí DUHA vymyslel?

Můj největší dosavadní zážitek souvisí s prací na zákoně o ochraně přírody a krajiny. Asi před rokem, společně s masivní podporou veřejnosti, jsme odráželi pokus senátorů a senátorek zanést do již schválené novely zákona nové změny, kvůli nimž by fakticky zanikly národní parky. Tehdy se nám povedla jedna taková vtipná „blbost“. Prezident Zeman totiž zákon vetoval a vrátil ho zpět do Poslanecké sněmovny. Před posledním hlasováním o přijetí, či nepřijetí novely tohoto zákona jsme se z důvěryhodných zdrojů dozvěděli, že lobbisti přemlouvají poslance, aby se na hlasování „hodili marod“. Proto nás napadlo rozjet takovou minikampaň s názvem „Za zvýšení poslanecké imunity“. Prosili jsme veřejnost, aby posílala zákonodárcům různé medikamenty a vitamíny na posílení imunity. Kromě toho, že to bylo vtipné, jsme veřejně ukázali, že víme o těch

to zákulisních vyjednáváních. Díky tomu si téměř nikdo nedovolil zůstat doma, a zákon tak prošel v posledním hlasování fakticky stejným počtem hlasů jako původně. Národní parky byly zachráněny. Prozatím.

Prý rád fotíš.

Baví mě pracovat s foťákem, teď hlavně točím videa. Raději se skrz foťák koukám na lidi než na přírodu. I když nedávno jsme natáčeli tipy na výlety do divočiny a to se mi líbilo hodně. (Mrkněte na www.youtube.com/hnutiduha!)

A co tvoje hudební kariéra?

To je taky divočina. Zpíváme o tom, co se děje, jací jsou lidi, jak to vidíme a cítíme. O tom, že je často lepší ukazovat prstem sám na sebe než na všechny ostatní. Ale nemáme větší ambice, než aby nás to bavilo a aby to bavilo naše obecnost. Vycházíme z punkových kořenů, takže je to trochu adrenalin. Někdo chodí běhat, my chodíme hrát.

Dříve jsem hrál ještě v jedné kapele. Z mladické rebelie po dvacítce jsme se přehoupli do rebelie skoro po třicítce. Ale zase jsem díky tomu zažil několik evropských turné a dvakrát jsme se podívali až do Japonska. Chtěli jsme i do Ameriky, ale nedostali jsme víza, protože jsme byli podezřelí. Z angažmá v těchto kapelách čerpám vlastně doteď. Naučil jsem se komunikovat a spolupracovat s různými lidmi a vím, co znamená být flexibilní a pořádat akci pro velkou spoustu lidí.

Co byla zatím největší divočina tvého dosavadního života?

Jednoznačně můj syn Gába. Ale vlastně každý den musí být trochu divočina, protože jinak by to asi byla nuda.

JARO PROSTĚ NEZASTAVÍME! JE NEJVYŠŠÍ ČAS NAJÍT SI SVÉHO FARMÁŘE NEBO SKUPINU KOMUNITOU PODPOROVANÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ! POMŮŽE VÁM V TOM WWW.ADRESARFARMARU.CZ.

www.sedmagenerace.cz

7.G

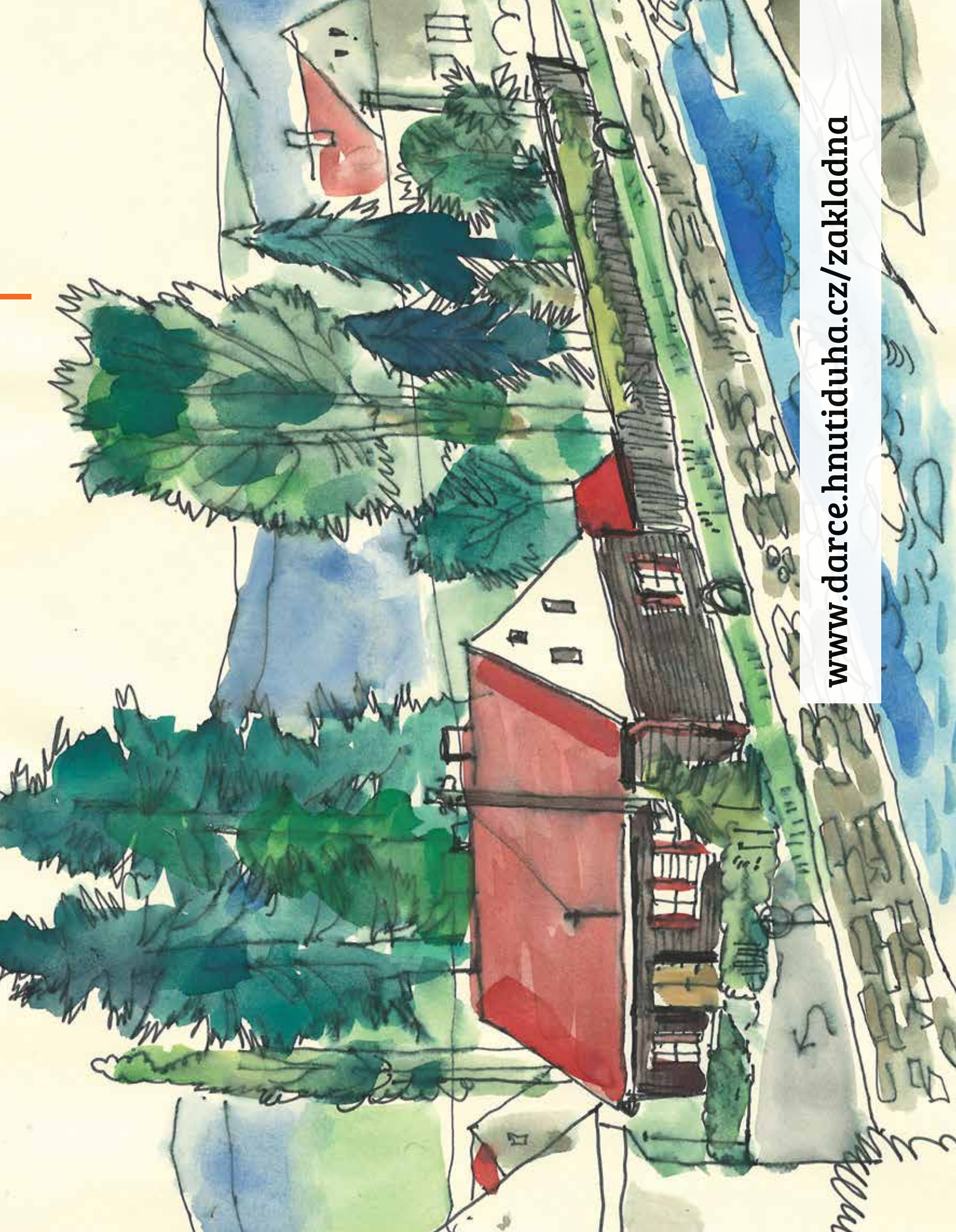
Sedmá generace

společensko-ekologický časopis

Odvaha k informacím

- Jak se žije z odpadu?
- V jaké společnosti žijeme?
- Co pro nás kdy příroda udělala?
- Jaké peníze dávají smysl?
- Kdo pěstuje ovoce bez plastické operace?
- Kdo nás lakuje nazeleno?
- Plánujete eko-svatbu?
- Hraje sport se Zemí fair play?
- Můžu se stát rostlinou?
- Dá se při pasení koz najít poklad?
- Proč je dobré zpomalit?

www.darce.hnutiduha.cz/zakladna